SQL - Funkcje okna (Window functions)
Lab 2

Imiona i nazwiska: Magdalena Wilk, Wiktoria Zalińska

Celem ćwiczenia jest zapoznanie się z działaniem funkcji okna (window functions) w SQL, analiza wydajności zapytań i porównanie z rozwiązaniami przy wykorzystaniu "tradycyjnych" konstrukcji SQL

Swoje odpowiedzi wpisuj w miejsca oznaczone jako:

> Wyniki:

```
-- ...
```

Ważne/wymagane są komentarze.

Zamieść kod rozwiązania oraz zrzuty ekranu pokazujące wyniki, (dołącz kod rozwiązania w formie tekstowej/ źródłowej)

Zwróć uwagę na formatowanie kodu

Oprogramowanie - co jest potrzebne?

Do wykonania ćwiczenia potrzebne jest następujące oprogramowanie:

- MS SQL Server - wersja 2019, 2022
- PostgreSQL - wersja 15/16/17
- SQLite
- Narzędzia do komunikacji z bazą danych
    - SSMS - Microsoft SQL Managment Studio
    - DtataGrip lub DBeaver
- Przykładowa baza Northwind/Northwind3
    - W wersji dla każdego z wymienionych serwerów

Oprogramowanie dostępne jest na przygotowanej maszynie wirtualnej

Dokumentacja/Literatura

- Kathi Kellenberger, Clayton Groom, Ed Pollack, Expert T-SQL Window Functions in SQL Server 2019, Apres 2019
- Itzik Ben-Gan, T-SQL Window Functions: For Data Analysis and Beyond, Microsoft 2020

- Kilka linków do materiałów które mogą być pomocne - https://learn.microsoft.com/en-us/sql/t-sql/queries/select-over-clause-transact-sql?view=sql-server-ver16
    - https://www.sqlservertutorial.net/sql-server-window-functions/
    - https://www.sqlshack.com/use-window-functions-sql-server/
    - https://www.postgresql.org/docs/current/tutorial-window.html
    - https://www.postgresqltutorial.com/postgresql-window-function/
    - https://www.sqlite.org/windowfunctions.html
    - https://www.sqlitetutorial.net/sqlite-window-functions/
- W razie potrzeby - opis Ikonek używanych w graficznej prezentacji planu zapytania w SSMS jest tutaj:
    - https://docs.microsoft.com/en-us/sql/relational-databases/showplan-logical-and-physical-operators-reference

Przygotowanie

Uruchom SSMS - Skonfiguruj połączenie z bazą Northwind na lokalnym serwerze MS SQL

Uruchom DataGrip (lub Dbeaver)

- Skonfiguruj połączenia z bazą Northwind3
    - na lokalnym serwerze MS SQL
    - na lokalnym serwerze PostgreSQL
    - z lokalną bazą SQLite

Można też skorzystać z innych narzędzi klienckich (wg własnego uznania)

Oryginalna baza Northwind jest bardzo mała. Warto zaobserwować działanie na nieco większym zbiorze danych.

Baza Northwind3 zawiera dodatkową tabelę product_history

- 2,2 mln wierszy

Bazę Northwind3 można pobrać z moodle (zakładka - Backupy baz danych)

Można też wygenerować tabelę product_history przy pomocy skryptu

Skrypt dla SQL Srerver

Stwórz tabelę o następującej strukturze:

```
create table product_history(
   id int identity(1,1) not null,
   productid int,
   productname varchar(40) not null,
   supplierid int null,
   categoryid int null,
   quantityperunit varchar(20) null,
   unitprice decimal(10,2) null,
   quantity int,
```

```
    value decimal(10,2),
    date date,
 constraint pk_product_history primary key clustered
    (id asc )
)
```

Wygeneruj przykładowe dane:

Dla 30000 iteracji, tabela będzie zawierała nieco ponad 2mln wierszy (dostostu ograniczenie do możliwości swojego komputera)

Skrypt dla SQL Srerver

```
declare @i int
set @i = 1
while @i <= 30000
begin
    insert product_history
    select productid, ProductName, SupplierID, CategoryID,
         QuantityPerUnit,round(RAND()*unitprice + 10,2),
         cast(RAND() * productid + 10 as int), 0,
         dateadd(day, @i, '1940-01-01')
    from products
    set @i = @i + 1;
end;

update product_history
set value = unitprice * quantity
where 1=1;
```

Skrypt dla Postgresql

```
create table product_history(
   id int generated always as identity not null
       constraint pkproduct_history
            primary key,
   productid int,
   productname varchar(40) not null,
   supplierid int null,
   categoryid int null,
   quantityperunit varchar(20) null,
   unitprice decimal(10,2) null,
   quantity int,
   value decimal(10,2),
   date date
);
```

Wygeneruj przykładowe dane:

Skrypt dla Postgresql

```
do $$
begin
  for cnt in 1..30000 loop
    insert into product_history(productid, productname, supplierid,
           categoryid, quantityperunit,
           unitprice, quantity, value, date)
    select productid, productname, supplierid, categoryid,
           quantityperunit,
           round((random()*unitprice + 10)::numeric,2),
           cast(random() * productid + 10 as int), 0,
           cast('1940-01-01' as date) + cnt
    from products;
  end loop;
end; $$;

update product_history
set value = unitprice * quantity
where 1=1;
```

Wykonaj polecenia: `select count(*) from product_history`, potwierdzające wykonanie zadania

> Wyniki:

W bazie Postgres i SQL Server skrypt wygenerował 2310000 wierszy.

Zadanie 1

Baza: Northwind, tabela product_history

Napisz polecenie, które zwraca: id pozycji, id produktu, nazwę produktu, id_kategorii, cenę produktu, średnią cenę produktów w kategorii do której należy dany produkt. Wyświetl tylko pozycje (produkty) których cena jest większa niż średnia cena.

W przypadku długiego czasu wykonania ogranicz zbiór wynikowy do kilkuset/kilku tysięcy wierszy

pomocna może być konstrukcja `with`

```
with t as (

....
)
select * from t
where id between ....
```

Napisz polecenie z wykorzystaniem podzapytania, join'a oraz funkcji okna. Porównaj zapytania. Porównaj czasy oraz plany wykonania zapytań.

Przetestuj działanie w różnych SZBD (MS SQL Server, PostgreSql, SQLite)

> Wyniki:

```
-- subquery
select id, productid, productname, categoryid, unitprice,
    (select avg(unitprice) from product_history ph
    where ph.categoryid=product_history.categoryid) as avg_price
from product_history
where unitprice > (select avg(unitprice) from product_history ph
    where ph.categoryid=product_history.categoryid);

-- join
 with avg_cat as (
 select categoryid, avg(unitprice) as avg_price
 from product_history
 group by categoryid
 )
 select ph.id, ph.productid, ph.productname, ph.categoryid, ph.unitprice,
ac.avg_price
 from product_history ph join avg_cat ac
 on ph.categoryid=ac.categoryid
 where ph.unitprice > ac.avg_price;

 -- window function
select id, productid, productname, categoryid, unitprice, avg_price
from (
    select id, productid, productname, categoryid, unitprice,
        avg(unitprice) over(partition by categoryid) as avg_price
    from product_history
    ) as subquery
where unitprice > avg_price;
```

Czas wykonywania zapytań w bazie SQL Server nie był długi, więc nie było potrzeby ograniczania się do wybranej liczby wierszy. W bazie Postgres i SQLite jest problem z wykonaniem pierwszego zapytania (z podzapytaniem), nawet kiedy ograniczamy liczbę wierszy. Czas oczekiwania jest bardzo długi. Pozostałe wykonują się bez problemów.

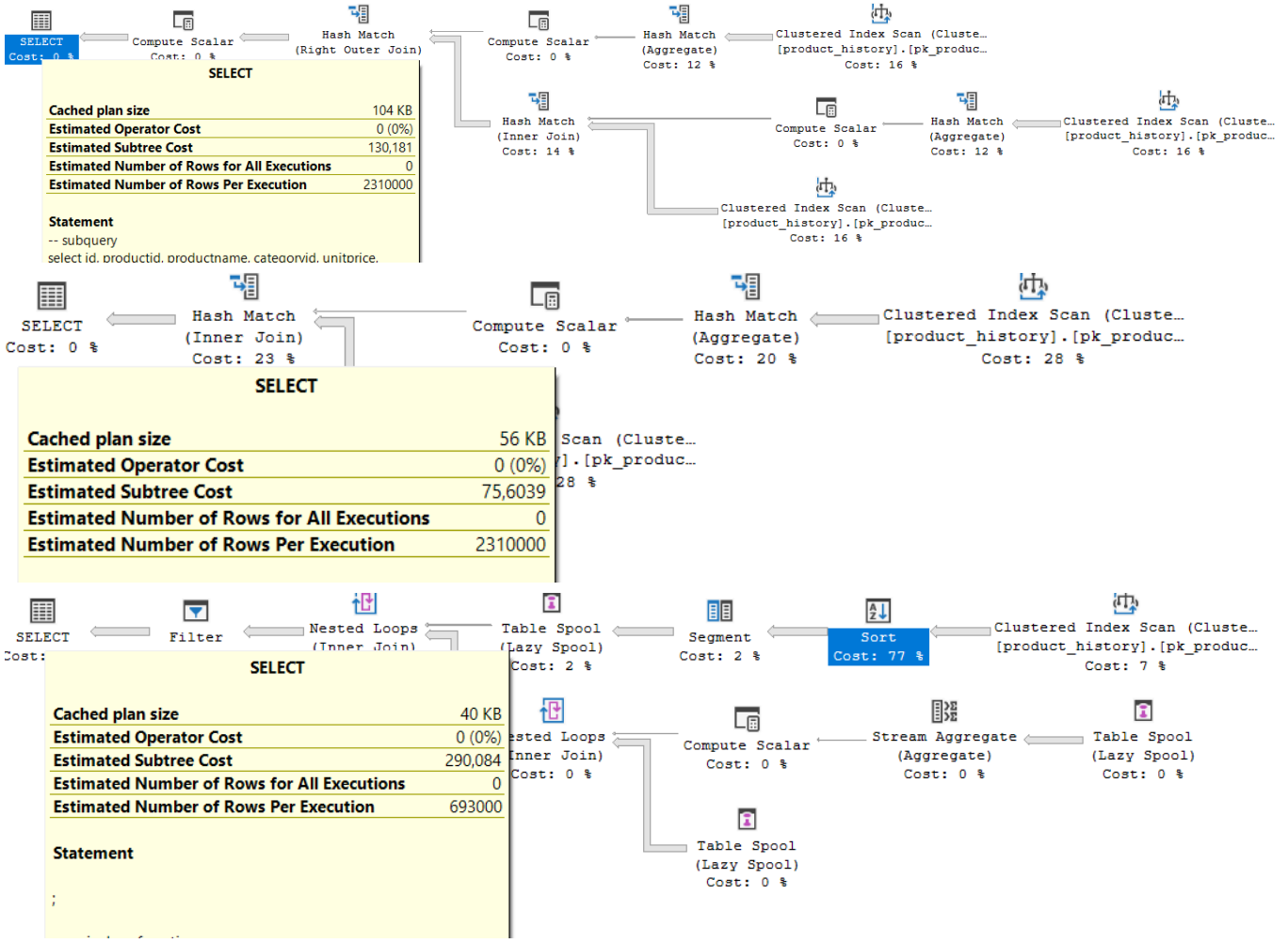

Najbardziej kosztownym zapytaniem jest zapytanie z funkcją okna. Zapytanie z podzapytaniem mimo, że ma mniejszy koszt wykonuje się zdecydowanie za długo w bazach Postgres i SQLite. Zdecydowanie najmniejszy koszt ma zapytanie z join'em i wykonuje sie też zdecydowanie najszybciej.

Poniżej porównanie kosztów i czasów wykonania zapytań dla SQL Server.

zapytanie	koszt	czas
subquery	130	5851
join	75.6	3505
window function	290	15707

Zadanie 2

Baza: Northwind, tabela product_history

Lekka modyfikacja poprzedniego zadania

Napisz polecenie, które zwraca: id pozycji, id produktu, datę, nazwę produktu, id_kategorii, cenę produktu oraz

- średnią cenę produktów w kategorii do której należy dany produkt.
- łączną wartość sprzedaży produktów danej kategorii (suma dla pola value)

- średnią cenę danego produktu w roku którego dotyczy dana pozycja
- łączną wartość sprzedaży produktu w roku którego dotyczy dana pozycja (suma dla pola value)

Napisz polecenie z wykorzystaniem podzapytania, join'a oraz funkcji okna. Porównaj zapytania. W przypadku funkcji okna spróbuj użyć klauzuli WINDOW.

Podobnie jak poprzednio, w przypadku długiego czasu wykonania ogranicz zbiór wynikowy do kilkuset/kilku tysięcy wierszy

Porównaj czasy oraz plany wykonania zapytań.

Przetestuj działanie w różnych SZBD (MS SQL Server, PostgreSql, SQLite)

> Wyniki:

```
--  ...
```

Zadanie 3

Funkcje rankingu, `row_number()`, `rank()`, `dense_rank()`

Wykonaj polecenie, zaobserwuj wynik. Porównaj funkcje row_number(), rank(), dense_rank(). Skomentuj wyniki.

```
select productid, productname, unitprice, categoryid,
    row_number() over(partition by categoryid order by unitprice desc) as rowno,
    rank() over(partition by categoryid order by unitprice desc) as rankprice,
    dense_rank() over(partition by categoryid order by unitprice desc) as
denserankprice
from products;
```

> Wyniki: Produkty zostały posortowane według kategorii i wyświetlone od największej do najmniejszej ceny (w każdej kategorii). Funkcja `row_number()` ponumerowała kolejno wiersze, zaczynając dla każdej kolejnej kategorii od 1. Funkcja `rank()` ponumerowała wiersze tworząc ranking, to znaczy wierszom o tej samej cenie w tej samej kategorii, przyporządkowała te same pozycje (numery) w rankingu, a następne wiersze są numerowane tak jakby nie było miejs remisowych, powstają luki w numeracji. Dla nowej kategorii również zaczyna numerowanie od początku. Funkcja `dense_rank()` działa podobnie jak `rank()`, z tym że kolejnym pozycją po wierszach remisowych, którym przypisała te same numery, kontynuuje numerując następnymi liczbami - nie tworzy luk w numeracji. Tak samo jak poprzednie funkcje, nowe kategorie zaczyna numerować od nowa.

	productid	productname	unitprice	categoryid	rowno	rankprice	denserankprice
1	38	Côte de Blaye	263,50	1	1	1	1
2	43	Ipoh Coffee	46,00	1	2	2	2
3	2	Chang	19,00	1	3	3	3
4	1	Chai	18,00	1	4	4	4
5	39	Chartreuse ...	18,00	1	5	4	4
6	35	Steeleye St...	18,00	1	6	4	4
7	76	Lakkalikööri	18,00	1	7	4	4
8	70	Outback La...	15,00	1	8	8	5
9	67	Laughing L...	14,00	1	9	9	6
10	34	Sasquatch ...	14,00	1	10	9	6
11	75	Rhönbräu K...	7,75	1	11	11	7
12	24	Guaraná Fa...	4,50	1	12	12	8
13	63	Vegie-spread	43,90	2	1	1	1
14	8	Northwoods...	40,00	2	2	2	2
15	61	Sirop d'érab...	28,50	2	3	3	3

Zadanie

Spróbuj uzyskać ten sam wynik bez użycia funkcji okna

> Wyniki:

```
select p1.productid, p1.productname, p1.unitprice, p1.categoryid,
    (select count(*) from products p2
    where p1.categoryid=p2.categoryid and
    (p1.unitprice < p2.unitprice or p1.unitprice=p2.unitprice
    and p1.productid > p2.productid)) + 1 as rowno,
    (select count(*) from products p2
    where p1.categoryid=p2.categoryid and
    p1.unitprice < p2.unitprice) + 1 as rankprice,
    (select count(distinct p2.unitprice) from products p2
    where p1.categoryid=p2.categoryid and
    p1.unitprice < p2.unitprice) + 1 as denserankprice
from products p1
order by p1.categoryid, p1.unitprice desc, p1.productid;
```

Zadanie 4

Baza: Northwind, tabela product_history

Dla każdego produktu, podaj 4 najwyższe ceny tego produktu w danym roku. Zbiór wynikowy powinien zawierać:

- rok
- id produktu

- nazwę produktu
- cenę
- datę (datę uzyskania przez produkt takiej ceny)
- pozycję w rankingu

Uporządkuj wynik wg roku, nr produktu, pozycji w rankingu

> Wyniki:

```
with t as (
select year(date) as year, productid, productname, unitprice, date,
    rank() over(partition by year(date), productid order by unitprice desc) as
rankprice
from product_history)
select * from t
where rankprice <= 4;
```

Zapytanie zwraca 4 najwyższe ceny licząc z remisami.

Spróbuj uzyskać ten sam wynik bez użycia funkcji okna, porównaj wyniki, czasy i plany zapytań. Przetestuj działanie w różnych SZBD (MS SQL Server, PostgreSql, SQLite)

> Wyniki:

```
with t as (
select year(p1.date) as year, p1.productid, p1.productname, p1.unitprice, p1.date,
    (select count(*) from product_history p2
    where p2.productid=p1.productid and year(p2.date)=year(p1.date)
    and p2.unitprice > p1.unitprice) as rankprice
from product_history p1)
select * from t
where rankprice <= 4
order by year, productid, unitprice desc;
```

Zapytanie z funkcją okna jest zdecydowanie szybsze i bardziej wydajne niż drugi sposób - wykonuje się w nieco ponad 2 sekundy w zależności od bazy. W przypadku drugiego zapytania - bez funkcji okna - jest problem, aby doczekać się jego wyniku w którejkolwiek z baz. Nawet po próbie ograniczenia liczby wierszy, `productid<1000`, czas wykonywania był zbyt długi - najdłuższa próba trwała ponad 8 minut. Poniżej plan wykonania zapytania z funkcją okna w bazie SQL Server.

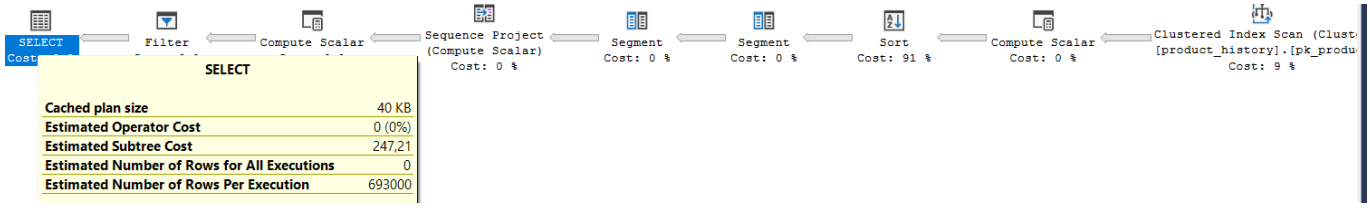

Zadanie 5

Funkcje `lag()`, `lead()`

Wykonaj polecenia, zaobserwuj wynik. Jak działają funkcje `lag()`, `lead()`

```
select productid, productname, categoryid, date, unitprice,
       lag(unitprice) over (partition by productid order by date)
as previousprodprice,
       lead(unitprice) over (partition by productid order by date)
as nextprodprice
from product_history
where productid = 1 and year(date) = 2022
order by date;

with t as (select productid, productname, categoryid, date, unitprice,
                  lag(unitprice) over (partition by productid
order by date) as previousprodprice,
                  lead(unitprice) over (partition by productid
order by date) as nextprodprice
           from product_history
           )
select * from t
where productid = 1 and year(date) = 2022
order by date;
```

> Wyniki:

```
--  ...
```

Zadanie

Spróbuj uzyskać ten sam wynik bez użycia funkcji okna, porównaj wyniki, czasy i plany zapytań. Przetestuj działanie w różnych SZBD (MS SQL Server, PostgreSql, SQLite)

> Wyniki:

```
--  ...
```

Zadanie 6

Baza: Northwind, tabele customers, orders, order details

Napisz polecenie które wyświetla inf. o zamówieniach

Zbiór wynikowy powinien zawierać:

- nazwę klienta, nr zamówienia,
- datę zamówienia,
- wartość zamówienia (wraz z opłatą za przesyłkę),
- nr poprzedniego zamówienia danego klienta,
- datę poprzedniego zamówienia danego klienta,
- wartość poprzedniego zamówienia danego klienta.

> Wyniki:

```
--  ...
```

Zadanie 7

Funkcje `first_value()`, `last_value()`

Baza: Northwind, tabele customers, orders, order details

Wykonaj polecenia, zaobserwuj wynik. Jak działają funkcje `first_value()`, `last_value()`. Skomentuj uzyskane wyniki. Czy funkcja `first_value` pokazuje w tym przypadku najdroższy produkt w danej kategorii, czy funkcja `last_value()` pokazuje najtańszy produkt? Co jest przyczyną takiego działania funkcji `last_value`. Co trzeba zmienić żeby funkcja last_value pokazywała najtańszy produkt w danej kategorii

```
select productid, productname, unitprice, categoryid,
    first_value(productname) over (partition by categoryid
order by unitprice desc) first,
    last_value(productname) over (partition by categoryid
order by unitprice desc) last
from products
order by categoryid, unitprice desc;
```

> Wyniki:

```
--  ...
```

Zadanie

Spróbuj uzyskać ten sam wynik bez użycia funkcji okna, porównaj wyniki, czasy i plany zapytań. Przetestuj działanie w różnych SZBD (MS SQL Server, PostgreSql, SQLite)

> Wyniki:

```
-- ...
```

Zadanie 8

Baza: Northwind, tabele orders, order details

Napisz polecenie które wyświetla inf. o zamówieniach

Zbiór wynikowy powinien zawierać:

- Id klienta,
- nr zamówienia,
- datę zamówienia,
- wartość zamówienia (wraz z opłatą za przesyłkę),
- dane zamówienia klienta o najniższej wartości w danym miesiącu
    - nr zamówienia o najniższej wartości w danym miesiącu
    - datę tego zamówienia
    - wartość tego zamówienia
- dane zamówienia klienta o najwyższej wartości w danym miesiącu
    - nr zamówienia o najniższej wartości w danym miesiącu
    - datę tego zamówienia
    - wartość tego zamówienia

> Wyniki:

```
-- ...
```

Zadanie 9

Baza: Northwind, tabela product_history

Napisz polecenie które pokaże wartość sprzedaży każdego produktu narastająco od początku każdego miesiąca. Użyj funkcji okna

Zbiór wynikowy powinien zawierać:

- id pozycji
- id produktu
- datę
- wartość sprzedaży produktu w danym dniu
- wartość sprzedaży produktu narastające od początku miesiąca

W przypadku długiego czasu wykonania ogranicz zbiór wynikowy do kilkuset/kilku tysięcy wierszy

```
-- wyniki ...
```

Spróbuj wykonać zadanie bez użycia funkcji okna. Spróbuj uzyskać ten sam wynik bez użycia funkcji okna, porównaj wyniki, czasy i plany zapytań. Przetestuj działanie w różnych SZBD (MS SQL Server, PostgreSql, SQLite)

> Wyniki:

```
--  ...
```

Zadanie 10

Wykonaj kilka "własnych" przykładowych analiz. Czy są jeszcze jakieś ciekawe/przydatne funkcje okna (z których nie korzystałeś w ćwiczeniu)? Spróbuj ich użyć w zaprezentowanych przykładach.

> Wyniki:

```
--  ...
```

Punktacja

zadanie	pkt
1	2
2	2
3	2
4	2
5	2
6	2

7	2
8	2
9	2
10	2
razem	20